

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 8 września 2020 r. ^{*i}

Odesłanie prejudycjalne – Własność intelektualna – Prawa pokrewne prawu autorskiemu – Dyrektywa 2006/115/WE – Artykuł 8 ust. 2 – Korzystanie z fonogramów w Unii – Prawo wykonawców do godziwego wynagrodzenia dzielonego z producentami fonogramów – Stosowanie do obywateli państw trzecich – Traktat o artystycznych wykonaniach i fonogramach – Artykuły 4 i 15 – Zastrzeżenia zgłoszone przez państwa trzecie – Ograniczenia prawa do godziwego wynagrodzenia mogące wynikać z tych zastrzeżeń dla obywateli państw trzecich w obrębie Unii wskutek działania zasady wzajemności – Artykuł 17 ust. 2 i art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo podstawowe do ochrony własności intelektualnej – Wymóg, zgodnie z którym wszelkie ograniczenia prawa podstawowego muszą być przewidziane ustawą, szanować istotę tego prawa oraz być proporcjonalne – Podział kompetencji między Unią a jej państwami członkowskimi w odniesieniu do wprowadzania takich ograniczeń – Podział kompetencji w kontekście stosunków z państwami trzecimi – Artykuł 3 ust. 2 TFUE – Wyłączna kompetencja Unii

W sprawie C-265/19

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez High Court (wysoki sąd, Irlandia) postanowieniem z dnia 11 stycznia 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 marca 2019 r., w postępowaniu:

Recorded Artists Actors Performers Ltd

przeciwko

Phonographic Performance (Ireland) Ltd,

Minister for Jobs, Enterprise and Innovation,

Ireland,

Attorney General,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, M. Safjan, P.G. Xuereb, L.S. Rossi i M.I. Jarukaitis, prezesi izb, M. Ilešič (sprawozdawca), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Toader, D. Šváby i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Tanchev,

sekretarz: C. Strömholm, administratorka,

* Język postępowania: angielski.

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 lutego 2020 r.,
rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Recorded Artists Actors Performers Ltd – Y. McNamara, BL, L. Scales, solicitor, i M. Collins, SC,
- w imieniu Phonographic Performance (Ireland) Ltd – H. Sheehy, solicitor, P. Gallagher, J. Newman, SC, i J. O’Connell, BL,
- w imieniu Irlandii – M. Browne, P. Clifford i A. Joyce, w charakterze pełnomocników, których wspierali P. McCann i J. Bridgeman, SC,
- w imieniu Komisji Europejskiej – J. Samnadda, J. Norris, É. Gippini Fournier i A. Biolan, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 2 lipca 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28) w szczególności w świetle traktatu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) o artystycznych wykonaniach i fonogramach, przyjętego w Genewie w dniu 20 grudnia 1996 r. i zatwierdzonego w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2000/278/WE z dnia 16 marca 2000 r. (Dz.U. 2000, L 89, s. 6, zwanego dalej „WPPT”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy spółką Recorded Artists Actors Performers Ltd (zwaną dalej „RAAP”) a spółką Phonographic Performance (Ireland) Ltd (zwaną dalej „PPI”), Minister for Jobs, Enterprise and Innovation (ministrem pracy, przedsiębiorczości i innowacji, Irlandia), Ireland (Irlandią) i Attorney General, dotyczącego prawa obywateli państw trzecich do jednorazowego godziwego wynagrodzenia za korzystanie w Irlandii z fonogramu, w którego realizacji brali udział.

Ramy prawne

Konwencja wiedeńska o prawie traktatów

- 3 Artykuł 19 konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z dnia 23 maja 1969 r. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1155, s. 331), głosi:

„Przy podpisywaniu, ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu traktatu oraz przy przystąpieniu do niego państwo może zgłosić zastrzeżenie [...]”.

4 Artykuł 21 tej konwencji stanowi:

„1. Zastrzeżenie skuteczne względem innej strony zgodnie z art. 19, 20 i 23:

- a) modyfikuje dla państwa czyniącego zastrzeżenie, w jego stosunkach z tą inną stroną, postanowienia traktatu, do których zastrzeżenie się odnosi, w zakresie tego zastrzeżenia, oraz
- b) modyfikuje te postanowienia w tym samym zakresie dla tej innej strony w jej stosunkach z państwem czyniącym zastrzeżenie.

2. Zastrzeżenie nie modyfikuje postanowień traktatu dla pozostałych stron traktatu w ich wzajemnych stosunkach.

[...]”.

Konwencja rzymska

5 Międzynarodowa Konwencja o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (zwana dalej „konwencją rzymską”) została sporządzona w Rzymie dnia 26 października 1961 r.

6 Unia Europejska nie jest stroną tej konwencji. Jej stronami są natomiast jej wszystkie państwa członkowskie, z wyjątkiem Republiki Malty.

7 Artykuł 2 wspomnianej konwencji stanowi:

„1. W rozumieniu niniejszej konwencji objęcie ochroną prawa narodowego oznacza ochronę zapewnioną przez prawo krajowe umawiającego się państwa dla:

- a) wykonawców będących jego obywatelami – w odniesieniu do wykonań, które miały miejsce, były nadawane lub po raz pierwszy utrwalone na jego terytorium;
- b) producentów fonogramów będących jego obywatelami – w odniesieniu do fonogramów, które po raz pierwszy zostały utrwalone lub po raz pierwszy opublikowane na jego terytorium;

[...]

2. Objęcie ochroną prawa narodowego dotyczy ochrony zagwarantowanej w określonym zakresie i ograniczeń określonych w niniejszej konwencji”.

8 Zgodnie z art. 4 tej konwencji:

„Umawiające się państwo obejmuje ochroną prawa narodowego wykonawców, jeżeli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) wykonanie ma miejsce w innym umawiającym się państwie;
- b) wykonanie jest zarejestrowane na fonogramie, który jest chroniony na mocy art. 5 niniejszej konwencji;

[...]”.

9 Artykuł 5 konwencji rzymskiej stanowi:

„1. Umawiające się państwo obejmuje ochroną prawa narodowego producentów fonogramów, jeżeli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) producent fonogramu jest obywatelem innego umawiającego się państwa (kryterium obywatelstwa);
- b) pierwsze utrwalenie dźwięku zostało dokonane w innym umawiającym się państwie (kryterium utrwalenia);
- c) fonogram został po raz pierwszy opublikowany w innym umawiającym się państwie (kryterium publikacji).

2. Jeżeli fonogram został po raz pierwszy opublikowany w państwie niebędącym umawiającym się państwem, lecz gdy w ciągu trzydziestu dni od daty jego pierwszej publikacji został również opublikowany w umawiającym się państwie (publikacja równoczesna), to uważa się go za po raz pierwszy opublikowany w umawiającym się państwie.

3. W notyfikacji złożonej Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych umawiające się państwo może oświadczyć, że nie będzie stosować kryterium publikacji lub, alternatywnie, kryterium utrwalenia. Notyfikacja może być złożona podczas ratyfikacji, przyjęcia lub przystąpienia lub w dowolnym czasie późniejszym; w tym ostatnim przypadku notyfikacja staje się prawomocna po upływie sześciu miesięcy od jej złożenia”.

10 Artykuł 17 tej konwencji przewiduje:

„Państwo, które w dniu 26 października 1961 r. udzieli ochrony producentom fonogramów wyłącznie na zasadzie kryterium utrwalenia, w notyfikacji, złożonej Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych w chwili ratyfikacji, przyjęcia lub przystąpienia, może oświadczyć, że na potrzeby art. 5 będzie stosować wyłącznie kryterium utrwalenia [...]”.

WPPT

11 Zarówno Unia, jak i jej państwa członkowskie są stronami WPPT. Wspomniana umowa międzynarodowa weszła w życie zarówno w odniesieniu do Unii, jak i niektórych państw członkowskich, w tym Irlandii, w dniu 14 marca 2010 r. W odniesieniu do innych państw członkowskich weszła ona w życie wcześniej. Stronami WPPT jest około 100 państw.

12 Artykuł 1 ust. 1 WPPT brzmi następująco:

„Żadne postanowienie niniejszego traktatu nie uchyla zobowiązań, które umawiające się strony podjęły wobec siebie na podstawie [konwencji rzymskiej]”.

13 Artykuł 2 WPPT głosi:

„Dla celów niniejszego traktatu:

- „a) »artyści wykonawcy« to aktorzy, piosenkarze, muzycy, tancerze i inne osoby, które grają, śpiewają, wygłaszają, deklamują, występują, interpretują lub w inny sposób wykonują utwory literackie, artystyczne bądź dzieła sztuki ludowej;

- b) »fonogram« oznacza utrwalenie dźwięków artystycznego wykonania lub innych dźwięków, lub reprezentacji dźwięków, w inny sposób niż w formie utrwalenia włączonego do utworu kinematograficznego lub audiowizualnego;
- c) »utrwalenie« oznacza zapis dźwięków lub ich reprezentacji, z którego mogą być postrzegane, kopiowane i przekazywane za pomocą odpowiednich urządzeń;
- d) »producent fonogramu« oznacza osobę fizyczną lub osobę prawną, która podejmuje inicjatywę i ponosi odpowiedzialność za pierwsze utrwalenie dźwięków wykonania lub innych dźwięków, a także ich reprezentacji;

[...]».

14 Zgodnie z art. 3 WPPT, zatytułowanym „Osoby objęte ochroną przez traktat”:

„1. Umawiające się strony udzielą ochrony przewidzianej w niniejszym traktacie artystom wykonawcom i producentom fonogramów będącym obywatelami innych umawiających się stron.

2. Przez obywateli innych umawiających się stron rozumie się tych artystów wykonawców lub producentów fonogramów, którzy spełnialiby kryteria konieczne dla uzyskania ochrony przewidzianej konwencją rzymską, gdyby wszystkie umawiające się strony niniejszego traktatu były umawiającymi się stronami tej konwencji. W odniesieniu do koniecznych kryteriów ochrony umawiające się strony stosują odpowiednie definicje z artykułu 2 niniejszego traktatu.

3. Każda umawiająca się strona korzystająca z możliwości określonych w artykule 5 ustęp 3 konwencji rzymskiej lub, do celów artykułu 5 tejże konwencji, korzystająca z jej artykułu 17, składa w trybie przewidzianym w tych postanowieniach notyfikację Dyrektorowi Generalnemu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO)».

15 Zgodnie z art. 4 WPPT, zatytułowanym „Traktowanie narodowe”:

„1. Każda umawiająca się strona zapewni obywatelom innych umawiających się stron, zgodnie z definicją z artykułu 3 ustęp 2 [tego traktatu], takie traktowanie, jakie zapewnia swoim obywatelom w odniesieniu do praw wyłącznych przyznanych niniejszym traktatem oraz prawa do godziwego wynagrodzenia przewidzianego w artykule 15 niniejszego traktatu.

2. Zobowiązania określonego w ustępie 1 nie stosuje się w przypadku, gdy inna umawiająca się strona korzysta z zastrzeżeń dopuszczonych zgodnie z artykułem 15 ustęp 3 niniejszego traktatu».

16 Artykuł 15 WPPT, zatytułowany „Prawo do wynagrodzenia za nadania i komunikowanie publiczności”, brzmi następująco:

„1. Artystom wykonawcom i producentom fonogramów przysługuje prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia za bezpośrednie lub pośrednie korzystanie z fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych poprzez nadawanie lub jakiegokolwiek publiczne komunikowanie.

2. Umawiające się strony mogą postanowić w swoich ustawodawstwach krajowych, że jednorazowego godziwego wynagrodzenia od użytkownika dochodzi artysta wykonawca lub producent fonogramu, lub jeden i drugi. Umawiające się strony mogą przyjąć ustawodawstwo krajowe określające, w przypadku braku umowy pomiędzy artystą wykonawcą a producentem fonogramów, warunki, zgodnie z którymi artyści wykonawcy i producenci fonogramów dzielą jednorazowe godziwe wynagrodzenie.

3. Każda umawiająca się strona, składając notyfikację Dyrektorowi Generalnemu WIPO, może oświadczyć, że będzie stosować postanowienia ustępu 1 tylko w odniesieniu do niektórych form wykorzystania lub też w inny sposób ograniczy zakres jego zastosowania, lub też w ogóle nie będzie stosować tych postanowień.

4. Dla celów niniejszego artykułu fonogramy udostępnione publicznie, drogą przewodową lub bezprzewodową w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym, traktuje się, jakby były opublikowane w celach komercyjnych”.

17 Artykuł 23 ust. 1 WPPT stanowi:

„Umawiające się strony zobowiązują się do przyjęcia, zgodnie ze swoimi systemami prawnymi, środków koniecznych do zapewnienia stosowania niniejszego traktatu”.

18 Zgodnie z art. 33 WPPT:

„Depozytariuszem niniejszego Traktatu jest Dyrektor Generalny WIPO”.

19 O ile przy ratyfikacji WPPT państwa członkowskie Unii, sama Unia i liczne państwa trzecie nie zgłosiły zastrzeżeń na podstawie art. 15 ust. 3 tej umowy międzynarodowej, o tyle zastrzeżenia takie zostały zgłoszone przez niektóre państwa trzecie, w tym Stany Zjednoczone Ameryki, Republikę Chile, Republikę Singapuru, Chińską Republikę Ludową, Związek Australijski, Federację Rosyjską, Republikę Korei, Kanadę, Republikę Indii i Nową Zelandię.

20 W szczególności notyfikacje WPPT nr 8, 66 i 92 zawierają następujące oświadczenia:

„Stosownie do [art. 15 ust. 3 WPPT] Stany Zjednoczone Ameryki będą stosować przepisy art. 15 ust. 1 [tego traktatu] tylko w odniesieniu do niektórych czynności nadawania i publicznego udostępniania za pomocą środków cyfrowych, których odbiór podlega opłacie bezpośredniej lub pośredniej, oraz w odniesieniu do innego rodzaju transmisji i cyfrowego udostępniania rejestracji dźwiękowych, zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych Ameryki”. [tłumaczenie nieoficjalne podobnie jak wszystkie cytaty z tych notyfikacji poniżej]

„[...] Chińska Republika Ludowa nie uważa się za związaną postanowieniami art. 15 ust. 1 [WPPT]. [...]”.

„[...] Stosownie do [art. 15 ust. 3 WPPT] [...] Republika Indii oświadcza, że przepisy [art. 15 ust. 1 tego traktatu] dotyczące jednorazowego godziwego wynagrodzenia artystów wykonawców i producentów fonogramów nie będą stosowane w Indiach”.

Dyrektywa 2006/115

21 Motywy 5–7, 12 i 13 dyrektywy 2006/115 głoszą:

„(5) W celu umożliwienia wykonywania działalności twórcom i wykonawcom konieczne są dla nich stosowne dochody stanowiące podstawę dla dalszej pracy twórczej i artystycznej, a inwestycje konieczne w szczególności w przypadku producentów fonogramów i filmów są szczególnie wysokie i ryzykowne. Możliwość zapewnienia tego rodzaju dochodów oraz zwrócenia się tego typu inwestycji może być efektywnie zagwarantowana jedynie poprzez stosowną ochronę prawną każdego zainteresowanego właściciela [podmiotu] praw.

- (6) Działalność twórcza, artystyczna i produkcyjna stanowi w znacznej mierze działalność prowadzoną na własny rachunek. Prowadzenie takiej działalności powinno być ułatwione poprzez dostarczenie zharmonizowanej ochrony prawnej w ramach [Unii]. [...]
- (7) Zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich powinno odbywać się w taki sposób, aby nie stały one w sprzeczności z umowami międzynarodowymi, na których oparte są w wielu państwach członkowskich prawa autorskie i prawa pokrewne.

[...]

- (12) Konieczne jest wprowadzenie ustaleń, zapewniających niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia twórcom i wykonawcom, którym zostanie przyznana równocześnie możliwość zlecenia administrowania tym prawem organizacjom zbiorowego zarządzania ich reprezentującym.
- (13) Godziwe wynagrodzenie może być przekazane w formie jednej lub więcej płatności każdorazowo przy zawieraniu umowy lub w terminie późniejszym. Powinno ono odpowiadać zakresowi wkładu odnośnych twórców lub wykonawców w fonogram lub film”.

- 22 Artykuł 8 tej dyrektywy, ujęty w jej rozdziale II, zatytułowanym „Prawa pokrewne”, stanowi w ust. 2:

„Państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych [zarobkowych] lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone publicznie oraz zapewnienia jego podziału między właściwych wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między wykonawcami i producentami fonogramów państwo członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia”.

- 23 Artykuł 11 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Stosowanie w czasie”, głosi:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich objętych tą dyrektywą utworów, wykonań, fonogramów, programów i pierwszych zapisów filmów chronionych prawem autorskim, które w dniu 1 lipca 1994 r. korzystały nadal z ochrony stosownie do przepisów prawnych państw członkowskich w dziedzinie prawa autorskiego i praw pokrewnych lub które spełniały w tym momencie kryteria ochrony na mocy niniejszej dyrektywy.

2. Niniejsza dyrektywa jest stosowana bez uszczerbku dla ewentualnego wykorzystania następującego przed dniem 1 lipca 1994 r.

[...]”.

- 24 Dyrektywa 2006/115 ujednoliciła i uchyliła dyrektywę Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 1992, L 346, s. 61). Nie określono w niej terminu transpozycji, lecz odwołano się w niej – w art. 14 i w załączniku I część B – do terminów transpozycji dyrektywy 92/100 i dyrektyw, które ją zmieniły. Terminy te upłynęły odpowiednio w dniu 1 lipca 1994 r., w dniu 30 czerwca 1995 r. i w dniu 21 grudnia 2002 r.
- 25 Brzmienie art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 powiela brzmienie art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100.

Prawo irlandzkie

26 Sekcja 38 ust. 1 Copyright and Related Rights Act 2000 (ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 2000 r., zwanej dalej „CRRA”) stanowi, co następuje:

„[J]eżeli osoba ma zamiar:

- a) odtwarzania nagrania dźwiękowego w miejscach publicznych, lub
- b) wykorzystania nagrania dźwiękowego w transmisji lub programie nadawanym drogą kablową,

może tego dokonać z mocy prawa, jeżeli:

- (i) zgadza się na dokonanie płatności z tytułu takiego odtwarzania lub wykorzystania w transmisji lub programie nadawanym drogą kablową na rzecz organu zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, oraz
- (ii) spełnia wymogi określone w niniejszej sekcji”.

27 Sekcja 184 CRRA, ujęta w jej części II, stanowi:

„1. Utwór literacki, dramatyczny, muzyczny lub artystyczny, nagranie dźwiękowe, film, układ typograficzny opublikowanego wydania lub oryginalna baza danych podlegają ochronie praw autorskich z chwilą pierwszego zgodnego z prawem udostępnienia publicznego:

- a) na terytorium krajowym; lub
- b) w każdym państwie, na każdym terytorium, w każdym stanie lub na każdym obszarze objętym zakresem zastosowania odpowiedniego przepisu niniejszej części.

2. Do celów niniejszej sekcji zgodne z prawem publiczne udostępnienie utworu w jednym państwie, na jednym terytorium, w jednym stanie lub na jednym obszarze uważa się za pierwsze zgodne z prawem publiczne udostępnienie utworu, również w przypadku, gdy utwór ten został równocześnie zgodnie z prawem publicznie udostępniony w innym miejscu; w tym celu za równoczesne uważa się zgodne z prawem publiczne udostępnienie utworu w innym miejscu w ciągu ostatnich 30 dni”.

28 Sekcja 208 CRRA, ujęta w części III tej ustawy, stanowi w ust. 1:

„Wykonawca ma prawo do otrzymania od podmiotu praw autorskich do nagrania dźwiękowego godziwego wynagrodzenia z tytułu nagrania dźwiękowego, z chwilą gdy dźwiękowe nagranie całości lub istotnej części wykonania, które spełnia warunki i które zostało udostępnione publicznie w celach zarobkowych, zostanie:

- a) odtworzone w miejscach publicznych; lub
- b) wykorzystane w transmisji lub programie nadawanym drogą kablową”.

29 Sekcja 287 tej ustawy, również ujęta w jej części III, stanowi:

„Na użytek niniejszej części, jak również na użytek części IV:

»kwalifikujące się państwo« oznacza:

- a) Irlandię,

b) inne państwo członkowskie [Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)] lub

c) w zakresie, w jakim przewiduje to zarządzenie na mocy sekcji 289, państwo określone w tej sekcji;

»kwalifikująca się jednostka« oznacza obywatela lub jednostkę mającą miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w kwalifikującym się państwie; oraz

»kwalifikująca się osoba« oznacza obywatela Irlandii lub jednostkę mającą miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Irlandii”.

30 W sekcji 288 tej ustawy wyjaśniono:

„Na użytek przepisów niniejszej części [III] i części IV wykonanie uznaje się za kwalifikujące się wykonanie, jeżeli jego autorem jest kwalifikująca się jednostka lub kwalifikująca się osoba lub ma miejsce w kwalifikującym się państwie, na kwalifikującym się terytorium, w kwalifikującym się stanie lub obszarze, zgodnie z niniejszym rozdziałem”.

31 Sekcja 289 ust. 1 CRRA głosi:

„Rząd może w drodze zarządzenia wyznaczyć jako kwalifikujący się kraj korzystający z ochrony przewidzianej w niniejszej części i części IV dowolny kraj, dowolne terytorium, dowolny stan lub dowolny obszar, co do którego rząd jest przekonany, że w jego prawie został lub zostanie wprowadzony przepis zapewniający właściwą ochronę irlandzkich wykonawców”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

32 Powodem w postępowaniu głównym jest RAAP, spółka prawa irlandzkiego, będąca organizacją zbiorowego zarządzania prawami wykonawców.

33 Pierwszą pozwaną w postępowaniu głównym jest PPI, która również jest spółką prawa irlandzkiego oraz organizacją zbiorowego zarządzania prawami producentów fonogramów.

34 RAAP i PPI zawarły umowę określającą zasady podziału pomiędzy wykonawców opłat licencyjnych należnych w Irlandii z tytułu publicznego odtwarzania w barach i innych miejscach publicznych lub z tytułu nadawania nagrań muzycznych, odprowadzonych przez użytkowników na rzecz PPI, oraz zasady, na jakich PPI przekazuje w tym celu część tych opłat RAAP. Jednakże strony odmiennie interpretują postanowienia tej umowy dotyczące opłat licencyjnych pozyskanych przez PPI w przypadku, gdy wykonawcą odtworzonego nagrania muzycznego jest artysta niebędący ani obywatelem, ani rezydentem państwa członkowskiego EOG.

35 W tym względzie RAAP uważa, że zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 i umowami międzynarodowymi, do których owa dyrektywa się odnosi, wszystkie należne opłaty licencyjne podlegają podziałowi między producenta fonogramu a wykonawcę. Jej zdaniem obywatelstwo i miejsce zamieszkania wykonawcy nie mają w tym względzie znaczenia.

36 PPI twierdzi natomiast, że ustanowiony na mocy CRRA system, zgodnie z którym wykonawcy, którzy nie są ani obywatelami, ani rezydentami państwa członkowskiego EOG i których wykonania nie zostały utrwalone na nagraniu dźwiękowym wykonanym w EOG, nie są uprawnieni do otrzymania części opłat licencyjnych należnych za wykonania odtwarzane w Irlandii, jest zgodny zarówno z dyrektywą 2006/115, jak i z umowami międzynarodowymi, do których owa dyrektywa się odnosi. Wynagradzanie tych artystów za korzystanie w Irlandii z fonogramów, w których realizacji brali udział, byłoby niezgodne z międzynarodową zasadą wzajemności, na której Irlandia zasadnie się opiera.

W szczególności, gdyby przyjąć stanowisko RAAP, wykonawcy ze Stanów Zjednoczonych otrzymywaliby zapłatę w Irlandii, mimo że w ocenie PPI owo państwo trzecie przyznaje irlandzkim wykonawcom prawo do godziwego wynagrodzenia tylko w ograniczonym zakresie.

- 37 Ze względu na ten spór RAAP uważa, że kwoty przekazywane jej przez PPI są niewystarczające, w związku z czym RAAP wytoczyła przeciwko PPI powództwo przed High Court (wysokim trybunałem, Irlandia), będącym sądem odsyłającym.
- 38 Zdaniem tego sądu połączony efekt sekcji 38, 184, 208, 287 i 288 CRRA wyklucza, z wyjątkiem sytuacji przyjęcia zarządzenia na podstawie sekcji 289, co dotychczas nie miało jeszcze miejsca, możliwość wypłacania wykonawcom będącym obywatelami państw spoza EOG, którzy nie mają tam miejsca zamieszkania albo pobytu, części opłat licencyjnych należnych im w przypadku odtwarzania w Irlandii ich wykonań zarejestrowanych poza EOG, co skutkuje tym, że kwoty uzyskiwane z tych opłat w całości przypadają producentom fonogramów, również tym, którzy mają siedzibę poza EOG.
- 39 W związku z tym w przypadku nagrań dźwiękowych, w których realizacji brali udział amerykańscy producenci i amerykańscy wykonawcy, opłaty licencyjne uiszczane w Irlandii przez użytkowników w całości przypadają owym producentom.
- 40 Sąd odsyłający wyjaśnia, że taka sytuacja wynika z okoliczności, iż CRAA przewiduje odmienne kryteria uprawniające do otrzymania wynagrodzenia dla producentów fonogramów i odmienne dla wykonawców. Tymczasem istnieje w jego mniemaniu wątpliwość, czy takie uregulowanie krajowe jest zgodne z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, zważywszy, że przepis ten wymaga ustanowienia przez państwa członkowskie prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia uiszczanego przez użytkownika, które musi podlegać podziałowi między producenta fonogramu a wykonawcę.
- 41 Sąd odsyłający podnosi w tym względzie, że CRRA, która jednakowo traktuje wszystkich wykonawców będących obywatelami lub rezydentami państwa członkowskiego Unii, w tym państwa EOG, jest zgodna z postanowieniami traktatu FUE zakazującymi wszelkiej dyskryminacji. Niemniej jednak CRRA musi być również zgodna z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, który stanowi ogólnie, że każde państwo członkowskie powinno zapewnić podział godziwego wynagrodzenia „między właściwych wykonawców i producentów fonogramów”. Należy ustalić, w jakim zakresie i w jaki sposób dyrektywę tę należy interpretować w świetle konwencji rzymskiej, której stroną jest Irlandia, i w świetle WPPT, którego stronami są zarówno Irlandia, jak i Unia.
- 42 Należy ponadto ustalić, jakie skutki wywołują zastrzeżenia zgłoszone na podstawie WPPT przez niektóre państwa trzecie, takie jak Stany Zjednoczone Ameryki. Problematyka ta wiąże się w szczególności z podniesieniem kwestii, czy państwo członkowskie Unii dysponuje uprawnieniami dyskrecyjnymi pozwalającymi mu na podejmowanie działań w odpowiedzi na te zastrzeżenia.
- 43 Mając na uwadze znaczenie sporu w postępowaniu głównym, minister pracy, przedsiębiorczości i innowacji, a także Irlandia i Attorney General, wzięli udział w postępowaniu głównym jako drugi, trzeci i czwarty pozwani w postępowaniu głównym.
- 44 W tych okolicznościach High Court (wysoki trybunał) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy obowiązek dokonania przez sąd krajowy wykładni [dyrektywy 2006/115] w świetle znaczenia i celu konwencji rzymskiej lub WPPT ogranicza się do pojęć wyraźnie przywoływanych w [tej] dyrektywie, czy też ewentualnie obejmuje on pojęcia, które znajdują się jedynie w [tych] dwóch umowach międzynarodowych? W szczególności, w jakim zakresie art. 8 dyrektywy [2006/115] należy interpretować w świetle wymogu »traktowania narodowego« zgodnie z art. 4 WPPT?

- 2) Czy państwo członkowskie dysponuje uprawnieniami dyskrejonalnymi w zakresie ustalenia kryteriów służących określeniu, których wykonawców należy uznać za »właściwych wykonawców« na mocy art. 8 dyrektywy [2006/115]? W szczególności, czy państwo członkowskie może ograniczyć prawo do części godziwego wynagrodzenia do okoliczności, w których i) wykonanie ma miejsce w państwie należącym do [EOG] lub ii) wykonawcy mają miejsce zamieszkania lub pobytu w państwie EOG?
- 3) Jakie uprawnienie dyskrejonalne przysługuje państwu członkowskiemu w odniesieniu do odpowiedzi na zastrzeżenie zgłoszone przez inną umawiającą się stronę na mocy art. 15 ust. 3 WPPT? W szczególności, czy państwo członkowskie jest zobowiązane do dokładnego odzwierciedlenia warunków zastrzeżenia złożonego przez drugą umawiającą się stronę? Czy umawiająca się strona jest zobowiązana do niestosowania zasady 30 dni przewidzianej w art. 5 konwencji rzymskiej w zakresie, w jakim może to prowadzić do sytuacji, w której producent strony zgłaszającej zastrzeżenie otrzymuje wynagrodzenie na podstawie art. 15 ust. 1, w przeciwieństwie do artystów wykonawców tego nagrania? Ewentualnie, czy strona odpowiadająca na zastrzeżenie jest uprawniona do przyznania praw obywatelom strony zgłaszającej zastrzeżenie w sposób bardziej korzystny niż strona zgłaszająca zastrzeżenie, tzn. czy strona odpowiadająca może przyznać prawa, które nie są odwzajemniane przez stronę zgłaszającą zastrzeżenie?
- 4) Czy dopuszczalne jest w każdym przypadku ograniczenie prawa do godziwego wynagrodzenia do producentów nagrań dźwiękowych, tj. odmowa przyznania prawa wykonawcom, których wykonania zostały utrwalone w tych nagraniach dźwiękowych?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

- 45 Poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy, w świetle konwencji rzymskiej lub WPPT, interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby przy transpozycji do prawa krajowego terminu „właściwi wykonawcy” zawartego w tym przepisie i oznaczającego artystów uprawnionych do części jednorazowego godziwego wynagrodzenia, o którym w nim mowa, państwo członkowskie mogło wykluczyć artystów będących obywatelami państwa spoza EOG, z wyjątkiem tych artystów, którzy mają miejsce zamieszkania lub pobytu w EOG, oraz tych, których udział w realizacji fonogramu miał miejsce w EOG.
- 46 W tym względzie należy najpierw przypomnieć, że treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia jego znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię, którą należy ustalić, uwzględniając brzmienie danego przepisu, jego kontekst i cel uregulowania, którego stanowi on część (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 września 2000 r., *Linster*, C-287/98, EU:C:2000:468, pkt 43; z dnia 22 września 2011 r., *Budějovický Budvar*, C-482/09, EU:C:2011:605, pkt 29; a także z dnia 1 października 2019 r., *Planet49*, C-673/17, EU:C:2019:801, pkt 47).
- 47 Stosując to orzecznictwo, Trybunał podkreślił, że państwa członkowskie nie mogą określać definicji pojęć zawartych w dyrektywach dotyczących prawa autorskiego i praw pokrewnych, które nie zawierają wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich, takich jak pojęcia „publicznego” czy „godziwego wynagrodzenia” (wyroki: z dnia 6 lutego 2003 r., *SENA*, C-245/00, EU:C:2003:68, pkt 24; z dnia 7 grudnia 2006 r., *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 31; z dnia 30 czerwca 2011 r., *VEWA*, C-271/10, EU:C:2011:442, pkt 25, 26).

- 48 To samo dotyczy terminu „właściwi wykonawcy” użytego w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115. Dyrektywa ta nie zawiera żadnego odesłania do prawa krajowego w odniesieniu do zakresu tego terminu, wobec czego należy je interpretować w sposób jednolity w całej Unii, biorąc pod uwagę brzmienie tego przepisu, jego kontekst oraz realizowane przez tę dyrektywę cele.
- 49 Odnosząc się do brzmienia art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, należy stwierdzić, że przepis ten nie precyzuje wyraźnie, czy termin „właściwi wykonawcy” odnosi się wyłącznie do wykonawców, którzy są obywatelami państwa, na którego terytorium stosuje się tę dyrektywę, czy też odnosi się ono również do wykonawców, którzy są obywatelami innego państwa.
- 50 Co się tyczy kontekstu, w jaki wpisuje się ten przepis, oraz celów dyrektywy 2006/115, należy zauważyć, że z jej motywów 5–7 wynika, iż ma ona na celu zapewnienie twórcom i wykonawcom podstaw dla dalszej pracy twórczej i artystycznej poprzez zapewnienie im zharmonizowanej ochrony prawnej, która gwarantuje możliwość uzyskania stosownych dochodów i zwrotu inwestycji „w taki sposób, aby nie [stała ona] w sprzeczności z umowami międzynarodowymi, na których oparte są w wielu państwach członkowskich prawa autorskie i prawa pokrewne”.
- 51 Wynika stąd, że pojęcia zawarte w tej dyrektywie należy interpretować w sposób zgodny z równoważnymi pojęciami zawartymi w tych umowach międzynarodowych (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 55; z dnia 10 listopada 2016 r., Vereniging Openbare Bibliotheken, C-174/15, EU:C:2016:856, pkt 33; a także z dnia 29 lipca 2019 r., Pelham i in., C-476/17, EU:C:2019:624, pkt 53).
- 52 Jedną za takich umów jest WPPT, którego stronami są Unia i wszystkie jej państwa członkowskie.
- 53 Zgodnie z art. 2 lit. a) WPPT pojęcie „artystów wykonawców” odnosi się do wszystkich osób, które „grają, śpiewają, wygłaszają, deklamują, występują, interpretują lub w inny sposób wykonują utwory literackie, artystyczne bądź dzieła sztuki ludowej”. Ponadto z art. 2 lit. b) tej umowy międzynarodowej wynika, że fonogram oznacza w szczególności utrwalenie dźwięków wykonania.
- 54 Artykuł 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 przyznaje tym osobom prawo o charakterze kompensacyjnym, które powstaje w związku z publicznym udostępnieniem wykonania utworu utrwalonego na fonogramie opublikowanym w celach zarobkowych (zob. podobnie wyrok z dnia 31 maja 2016 r., Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, pkt 30, 32).
- 55 Konkretniej rzecz ujmując, ze wspomnianego przepisu wynika, że przepisy państwa członkowskiego muszą zapewnić, po pierwsze, iż w przypadku wykorzystania fonogramu opublikowanego w celach zarobkowych lub powielenia egzemplarza takiego fonogramu w celu nadania przez środki bezprzewodowe lub jakiegokolwiek odtworzenia publicznego użytkownik musi zapłacić jednorazowe godziwe wynagrodzenia, a po drugie, iż owo wynagrodzenie musi zostać podzielone między właściwych wykonawców i producentów fonogramów.
- 56 Chociaż w braku porozumienia między wykonawcami i producentami fonogramów art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 pozostawia każdemu państwu członkowskiemu możliwość określenia sposobów podziału tego wynagrodzenia, to jednak wprowadza on jasny i bezwarunkowy obowiązek przyznania tym wykonawcom i producentom prawa do godziwego wynagrodzenia, które powinno być podzielone między nich. Jak wynika z motywów 5, 12 i 13 tej dyrektywy, część wynagrodzenia wypłacanego wykonawcy powinna stosownie odzwierciedlać zakres jego udziału w realizacji fonogramu.
- 57 Z tytułu rozdziału II dyrektywy 2006/115, w którym jest ujęty art. 8 tej dyrektywy, wynika, że owo prawo o charakterze kompensacyjnym należy do kategorii praw pokrewnych.

- 58 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 80 opinii, przewidziany w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 obowiązek zapewnienia wynagrodzenia, które jest godziwe i dzielone między producenta fonogramu a wykonawcę, powstaje z chwilą wykorzystania fonogramu lub jego powielenia w Unii.
- 59 Jest tak w przypadku, gdy adresatem udostępnionego fonogramu, którego to udostępnienie jest okolicznością powodującą powstanie wspomnianego wyżej prawa pokrewnego, jest krąg odbiorców znajdujący się w jednym lub kilku państwach członkowskich. Ze względu na to, że dyrektywa nie określa swojego terytorialnego zakresu stosowania, ów zakres pokrywa się z terytorialnym zakresem stosowania traktatów, określonym w art. 52 TUE (wyrok z dnia 4 maja 2017 r., *El Dakkak i Intercontinental*, C-17/16, EU:C:2017:341, pkt 22, 23 i przytoczone tam orzecznictwo). Z zastrzeżeniem art. 355 TFUE ów zakres stosowania obejmuje terytoria państw członkowskich.
- 60 Aby powstał przewidziany w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 obowiązek, fonogram musi też spełniać kryteria stosowania w czasie określone w art. 11 tej dyrektywy.
- 61 Natomiast wspomniana dyrektywa, która, bez dalszych uściśleń, odnosi się do „wykonawców” i „producentów fonogramów”, nie wprowadza żadnego warunku, zgodnie z którym wykonawca lub producent fonogramu powinni posiadać obywatelstwo państwa członkowskiego EOG, miejsce zamieszkania lub pobytu w takim państwie, czy też warunku, zgodnie z którym miejsce wykonania pracy twórczej lub artystycznej powinno wiązać się z terytorium państwa członkowskiego EOG.
- 62 Przeciwnie, kontekst, w jaki wpisuje się art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, i cele tej dyrektywy, przypomniane w pkt 50 niniejszego wyroku, a także wynikająca z art. 216 ust. 2 TFUE zasada pierwszeństwa umów międzynarodowych zawartych przez Unię nad innymi kategoriami aktów prawa wtórnego (wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., *Air Transport Association of America i in.*, C-366/10, EU:C:2011:864, pkt 50), wymagają, by wspomniany art. 8 ust. 2 był w miarę możliwości interpretowany w sposób zgodny z WPPT (zob. analogicznie wyrok z dnia 18 marca 2014 r., *Z*, C-363/12, EU:C:2014:159, pkt 72). Tymczasem wspomniana umowa międzynarodowa, stanowiąc integralną część porządku prawnego Unii (zob. w szczególności wyroki: z dnia 30 kwietnia 1974 r., *Haegeman*, 181/73, EU:C:1974:41, pkt 5; z dnia 11 kwietnia 2013 r., *HK Danmark*, C-335/11 i C-337/11, EU:C:2013:222, pkt 28–30), zasadniczo zobowiązuje Unię i jej państwa członkowskie do zapewnienia prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia zarówno wykonawcom i producentom fonogramów, którzy są obywatelami państw członkowskich Unii, jak też wykonawcom i producentom fonogramów, którzy są obywatelami innych umawiających się stron WPPT.
- 63 Otóż po pierwsze, zgodnie z art. 15 ust. 1 WPPT umawiające się strony tej umowy muszą zapewnić wykonawcom i producentom fonogramów prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia za korzystanie z fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych poprzez nadawanie lub jakiegokolwiek publiczne udostępnienie. Jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 72 i 73 opinii, wdrożenie tego obowiązku do prawa Unii było – w chwili wejścia w życie WPPT w przypadku Unii, czyli w dniu 14 marca 2010 r. – już zapewnione przez art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, który zastąpił bez zmian art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100.
- 64 Po drugie, art. 4 ust. 1 WPPT stanowi, że każda z umawiających się stron zapewnia to prawo, bez różnicowania, zarówno własnym obywatelom, jak i „obywatelom innych umawiających się stron” w rozumieniu art. 3 ust. 2 tego traktatu.
- 65 Ten ostatni przepis stanowi, że sformułowanie „obywatele innych umawiających się stron” odnosi się do artystów i producentów, którzy spełnialiby kryteria wymagane do objęcia ochroną przewidzianą w konwencji rzymskiej, gdyby wszystkie umawiające się strony WPPT były państwami będącymi stronami tej konwencji, przy czym wyrażenia użyte w tych kryteriach mają zakres określony w art. 2 WPPT.

- 66 Ponieważ WPPT przejmuje w ten sposób, ze względu na łączny efekt art. 3 ust. 2 i art. 4 ust. 1, kryteria zawarte w konwencji rzymskiej, kryteria te są istotne dla określenia zakresu art. 15 WPPT, z którym art. 4 ust. 1 jest wyraźnie związany.
- 67 W tym względzie należy zauważyć, że zgodnie z art. 4 konwencji rzymskiej każdy wykonawca będący obywatelem jednego z umawiających się państw tej konwencji jest objęty ochroną prawa krajowego przyznaną przez inne umawiające się państwa ich własnym obywatelom, jeżeli w szczególności wykonanie jest zarejestrowane na fonogramie, który jest chroniony na mocy art. 5 tej konwencji. Jak wynika z art. 5 ust. 1 lit. a), jest tak w szczególności w przypadku, gdy producent fonogramu jest obywatelem innego umawiającego się państwa konwencji rzymskiej niż państwo, na którego terytorium wykorzystano fonogram.
- 68 Z wszystkich powyższych rozważań wynika, że prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia, wprowadzonego w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, który zapewnia stosowanie art. 15 ust. 1 WPPT w prawie Unii, ustawodawca krajowy nie może zastrzec tylko dla obywateli państw członkowskich EOG.
- 69 Prawdą jest, że zgodnie z art. 15 ust. 3 WPPT każda umawiająca się strona tej umowy międzynarodowej może, zgłaszając zastrzeżenie dyrektorowi generalnemu WIPO, oświadczyć, że nie zapewnia prawa do godziwego wynagrodzenia przewidzianego w art. 15 ust. 1 tej umowy lub że zapewniając to prawo, ograniczy zakres jego zastosowania na swoim terytorium. W myśl art. 4 ust. 2 WPPT przewidzianego w art. 15 ust. 1 tej umowy międzynarodowej zobowiązania nie stosuje się w przypadku zgłoszenia takich zastrzeżeń.
- 70 Jednakże, jak wynika z rejestru zastrzeżeń prowadzonego przez WIPO, Unia, jej państwa członkowskie oraz duża liczba państw trzecich będących stronami WPPT nie zgłosiły zastrzeżeń zgodnie z art. 15 ust. 3 WPPT i w konsekwencji są one wzajemnie związane art. 4 ust. 1 i art. 15 ust. 1 tej umowy międzynarodowej.
- 71 W tych okolicznościach państwo członkowskie pod żadnym względem nie może, , wykonać art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 w sposób pozbawiający prawa do godziwego wynagrodzenia wszystkich wykonawców będących obywatelami państw spoza EOG, z wyjątkiem tych, którzy mają miejsce zamieszkania lub pobytu w EOG lub których udział w realizacji fonogramu miał miejsce w EOG, pod rygorem naruszenia tej umowy.
- 72 Wniosku tego nie podważa okoliczność zgłoszenia przez niektóre państwa członkowskie zastrzeżenia na podstawie art. 5 ust. 3 lub art. 17 konwencji rzymskiej i notyfikowania tego zastrzeżenia dyrektorowi generalnemu WIPO na podstawie art. 3 ust. 3 WPPT. O ile bowiem z art. 1 tej umowy międzynarodowej wynika, że żadne jej postanowienie nie uchyla zobowiązań, które państwa członkowskie podjęły na podstawie konwencji rzymskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 50), o tyle takie zastrzeżenie, ze względu na swój charakter, pozwala wyłącznie na ograniczenie zobowiązań podjętych przez państwo członkowskie na podstawie tej umowy, lecz nie rodzi po stronie tego państwa żadnego obowiązku. Wynika stąd, że w żadnym wypadku nie można go uznać za obowiązek tego państwa, którego realizacja może być utrudniona w wyniku wykładni art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 przedstawionej w pkt 68 niniejszego wyroku.
- 73 Wniosku sformułowanego w pkt 71 niniejszego wyroku nie podważa również okoliczność podniesiona przez Irlandię w uwagach przedstawionych Trybunałowi, że jednostki, takie jak wykonawcy czy organizacja zbiorowego zarządzania ich prawami, nie mogą powoływać się bezpośrednio na art. 4 i 15 WPPT przed sądami irlandzkimi ze względu na stwierdzony przez Trybunał brak bezpośredniej skuteczności tych postanowień (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 48).

- 74 Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 127 opinii, okoliczność ta w żaden sposób nie umniejsza obowiązku dokonywania wykładni art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 zgodnie z tą umową międzynarodową (zob. analogicznie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 48, 51, 52). Każda zainteresowana jednostka może powołać się na art. 8 ust. 2 tej dyrektywy przed sądami irlandzkimi w celu zakwestionowania, w ramach sporu takiego jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, z którym Irlandia jest zresztą powiązana jako strona pozwana, zgodności ustawodawstwa irlandzkiego z tym przepisem. W ramach takiego sporu sądy irlandzkie mają obowiązek interpretowania tego przepisu w sposób zgodny z WPPT.
- 75 W świetle wszystkich powyższych rozważań na zadane pytania pierwsze i drugie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy, w świetle art. 4 ust. 1 i art. 15 ust. 1 WPPT, interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby przy transpozycji do prawa krajowego terminu „właściwi wykonawcy” zawartego w tym art. 8 ust. 2 i oznaczającego artystów uprawnionych do części jednorazowego godziwego wynagrodzenia, o którym w nim mowa, państwo członkowskie mogło wykluczyć artystów będących obywatelami państwa spoza EOG, z wyjątkiem tych artystów, którzy mają miejsce zamieszkania lub pobytu w EOG, oraz tych, których udział w realizacji fonogramu miał miejsce w EOG.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 76 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 15 ust. 3 WPPT i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, że zastrzeżenia zgłoszone przez państwa trzecie na podstawie tego art. 15 ust. 3, skutkujące ograniczeniem na ich terytorium prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia przewidzianego w art. 15 ust. 1 WPPT, prowadzą do możliwości wprowadzenia w Unii przez każde państwo członkowskie ograniczeń prawa przewidzianego w tym art. 8 ust. 2 wobec obywateli tych państw trzecich.
- 77 Jak wskazano w postanowieniu odsyłającym, znaczenie tego pytania dla rozstrzygnięcia sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym wynika z okoliczności, że zastrzeżenia zgłoszone na podstawie art. 15 ust. 3 WPPT przez niektóre państwa trzecie, w tym Stany Zjednoczone Ameryki, mogą zmniejszyć zakres zobowiązań Irlandii i tym samym stanowić okoliczność, którą należy wziąć pod uwagę przy ocenianiu zgodności z prawem Unii wytworzonej na gruncie CRRA sytuacji, w której korzystanie w Irlandii z fonogramów zawierających nagrania dźwiękowe artystów będących obywatelami państw trzecich może spowodować powstanie po stronie producenta prawa do wynagrodzenia, które nie jest dzielone z artystą. CRRA skutkuje w szczególności ograniczeniem prawa pokrewnego amerykańskich artystów na terytorium Irlandii.
- 78 W tym względzie należy najpierw zauważyć, że jak wskazano w pkt 19 i 20 niniejszego wyroku, pewna liczba państw trzecich złożyła zastrzeżenie na podstawie art. 15 ust. 3 WPPT, oświadczając, że nie uważają się za związane art. 15 ust. 1 tej umowy międzynarodowej. Inne państwa trzecie, w tym Stany Zjednoczone Ameryki, oświadczyły, że będą stosować ów art. 15 ust. 1 w sposób ograniczony.
- 79 Każde z tych zastrzeżeń ogranicza w takim samym stopniu, w stosunku do Unii i jej państw członkowskich, obowiązek przewidziany w art. 15 ust. 1 WPPT wobec państwa trzeciego, które zgłosiło zastrzeżenie. Skutek ten jest wyrażony w art. 4 ust. 2 WPPT, który należy interpretować w świetle odpowiednich norm prawa międzynarodowego mających zastosowanie w stosunkach między umawiającymi się stronami (zob. podobnie wyroki: z dnia 25 lutego 2010 r., Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, pkt 43; z dnia 27 lutego 2018 r., Western Sahara Campaign, C-266/16, EU:C:2018:118, pkt 58). Jedną z takich norm jest zasada wzajemności ustanowiona w art. 21 ust. 1 konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów. Zgodnie z tą zasadą zastrzeżenie zgłoszone przez umawiającą się stronę wobec innych umawiających się stron zmienia postanowienie umowy międzynarodowej, którego

dotyczy, w odniesieniu do państwa zgłaszającego zastrzeżenie w jego stosunkach z tymi pozostałymi stronami i w taki sam sposób zmienia to postanowienie w odniesieniu do owych pozostałych stron umowy w ich stosunkach z państwem, które złożyło zastrzeżenie.

- 80 Z powyższego wynika, że zgodnie z właściwymi normami prawa międzynarodowego mającymi zastosowanie w stosunkach między umawiającymi się stronami Unia i jej państwa członkowskie nie są zobowiązane do zapewnienia nieograniczonego prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia przewidzianego w art. 15 ust. 1 WPPT obywatelom państwa trzeciego, które wyklucza lub ogranicza, w drodze zastrzeżenia zgłoszonego zgodnie z art. 15 ust. 3 tej umowy międzynarodowej, przyznanie takiego prawa na swoim terytorium.
- 81 Unia i jej państwa członkowskie nie są również zobowiązane do przyznania nieograniczonego prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia obywatelom państwa trzeciego, które nie jest umawiającą się stroną WPPT.
- 82 W tym względzie należy zauważyć, że odmowa przyznania przez państwa trzecie prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia producentom fonogramów oraz wykonawcom, którzy mieli udział w ich realizacji, w odniesieniu do wszystkich lub niektórych przypadków wykorzystania na terytoriach tychże państw fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych, może prowadzić do sytuacji, w której obywatele państw członkowskich działający w branży nagrań muzycznych, często na skalę międzynarodową, nie otrzymują odpowiedniego dochodu, co utrudnia im uzyskiwanie zwrotu z ich inwestycji.
- 83 Taka odmowa może ponadto naruszać możliwość uczestniczenia przez wykonawców i producentów fonogramów z państw członkowskich Unii w tej wymianie handlowej na równi z wykonawcami i producentami fonogramów z państwa trzeciego, które zgłosiło zastrzeżenie na podstawie art. 15 ust. 3 WPPT, tworząc sytuację, w której owi wykonawcy i producenci uzyskują dochody przy każdym odtworzeniu ich nagrań muzycznych w Unii, podczas gdy to państwo trzecie odchodzi od stosowania, wskutek zastrzeżenia zgłoszonego na podstawie art. 15 ust. 3 WPPT, nie tylko od art. 15 ust. 1 tej umowy, ale również od jej art. 4 ust. 1, który wprowadza obowiązek równego traktowania pod względem prawa do godziwego wynagrodzenia za wykorzystanie fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych.
- 84 Wynika z tego, że konieczność zapewnienia sprawiedliwych warunków handlu nagraniami muzycznymi stanowi cel interesu ogólnego, który może uzasadniać ograniczenie prawa pokrewnego przewidzianego w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 w odniesieniu do obywateli państwa trzeciego, które nie przyznaje tego prawa lub przyznaje je tylko częściowo.
- 85 W związku z powyższym, jak wynika z pkt 57 niniejszego wyroku, to prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia należy w Unii do kategorii praw pokrewnych prawu autorskiemu. Prawo to stanowi zatem integralną część systemu ochrony własności intelektualnej ustanowionego w art. 17 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) (zob. analogicznie wyroki: z dnia 27 marca 2014 r., UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, pkt 47; z dnia 7 sierpnia 2018 r., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, pkt 41; a także z dnia 29 lipca 2019 r., Pelham i in., C-476/17, EU:C:2019:624, pkt 32).
- 86 W konsekwencji zgodnie z art. 52 ust. 1 karty wszelkie ograniczenia w korzystaniu z tego prawa pokrewnego muszą być przewidziane ustawą, co oznacza, że podstawa prawna, z której wynika możliwość ingerencji w to prawo, sama musi określać w sposób jasny i precyzyjny zakres ograniczenia jego wykonywania [zob. podobnie wyrok z dnia 17 grudnia 2015 r., WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, pkt 81; opinia 1/15 (umowa UE–Kanada o danych PNR) z dnia 26 lipca 2017 r., EU:C:2017:592, pkt 139; wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., Facebook Ireland i Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, pkt 175, 176].

- 87 Samo istnienie zastrzeżenia należycie notyfikowanego na podstawie art. 15 ust. 3 WPPT nie spełnia tego wymogu, ponieważ takie zastrzeżenie nie pozwala obywatelom danego państwa trzeciego na ustalenie, w jaki dokładnie sposób ich prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia będzie w konsekwencji ograniczone w Unii. W tym celu należy ustanowić jasną normę na szczeblu samego prawa Unii.
- 88 Ponieważ art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 stanowi normę zharmonizowaną, wyłącznie do prawodawcy Unii, a nie do ustawodawców krajowych, należy określić, czy należy ograniczyć przyznawanie w Unii tego prawa pokrewnego obywatelom państw trzecich, a jeśli tak, zdefiniować to ograniczenie w sposób jasny i precyzyjny. Tymczasem, jak podkreśliła Komisja w swoich uwagach, w obecnym stanie prawa Unii ani ten przepis, ani żaden inny przepis prawa Unii nie zawierają takiego rodzaju ograniczenia.
- 89 Należy dodać, że w myśl art. 3 ust. 2 TFUE Unia posiada wyłączną kompetencję zewnętrzną do negocjowania z państwami trzecimi nowych wzajemnych zobowiązań w ramach WPPT lub poza nim dotyczących prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia przysługującego producentom fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych oraz wykonawcom mających udział w realizacji tych fonogramów.
- 90 Każda umowa w tym przedmiocie może bowiem zmienić zakres art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, który ustanawia normę wspólną dla całej Unii. Między dziedziną, której dotyczyłaby taka ukierunkowana umowa, a identyczną dziedziną, o której mowa w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, istniałaby pełna zbieżność. Istnienie takiej pełnej zbieżności stanowi jedną z sytuacji, w której Unia posiada wyłączną kompetencję zewnętrzną, o której mowa w art. 3 ust. 2 TFUE [zob. w szczególności wyroki: z dnia 4 września 2014 r., Komisja/Rada, C-114/12, EU:C:2014:2151, pkt 68–70; z dnia 20 listopada 2018 r., Komisja/Rada (AMP Antarktyka), C-626/15 i C-659/16, EU:C:2018:925, pkt 113].
- 91 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie trzecie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 15 ust. 3 WPPT i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy w obecnym stanie prawa Unii interpretować w ten sposób, że zastrzeżenia zgłoszone przez państwa trzecie na podstawie owego art. 15 ust. 3, skutkujące ograniczeniem na ich terytorium prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia przewidzianego w art. 15 ust. 1 WPPT, nie prowadzą do ograniczenia w Unii prawa przewidzianego w art. 8 ust. 2 wobec obywateli tych państw trzecich, przy czym takie ograniczenia mogą być wprowadzone przez prawodawcę Unii, z zastrzeżeniem ich zgodności z wymogami art. 52 ust. 1 karty. Wspomniany art. 8 ust. 2 stoi zatem na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie ograniczyło prawo do jednolitego godziwego wynagrodzenia względem wykonawców i producentów fonogramów będących obywatelami tych państw trzecich.

W przedmiocie pytania czwartego

- 92 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by przewidziane w nim prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia było ograniczone w taki sposób, że całe wynagrodzenie przypada tylko producentowi fonogramu i nie jest dzielone z wykonawcą, który miał udział w jego realizacji.
- 93 W tym względzie, zważywszy, że jak wynika z samego brzmienia art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia mają zarówno wykonawcy, jak i producenci fonogramów, pozbawienie określonych kategorii wykonawców możliwości otrzymania jakiegokolwiek wynagrodzenia z tytułu korzystania z fonogramów lub ich wielokrotnień, w którego realizacji mieli udział, nieuchronnie narusza to prawo.

- 94 Ponieważ istotą tego wynagrodzenia jest jego „podział” między producenta fonogramu a wykonawcę, musi dojść do podziału między nimi tego wynagrodzenia. O ile, jak stwierdzono w pkt 56 niniejszego wyroku, art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 pozostawia każdemu państwu członkowskiemu możliwość określenia warunków tego podziału, o tyle przepis ten nie pozwala państwu członkowskiemu na wyłączenie podziału wynagrodzenia w odniesieniu do określonych kategorii wykonawców i stworzenie sytuacji, w której wynagrodzenie uzyskane w tytułu wykorzystania tych fonogramów lub ich zwielokrotnień w całości przypada producentom fonogramów, w których realizacji owi wykonawcy mieli udział.
- 95 Należy też zauważyć, że takie wyłączenie zagrażałoby realizacji celu dyrektywy 2006/115, przypomnianemu w pkt 50 niniejszego wyroku, który polega na zapewnieniu twórcom i wykonawcom warunków do dalszej pracy twórczej i artystycznej poprzez zagwarantowanie im zharmonizowanej ochrony prawnej dającej im możliwość uzyskania stosownych dochodów i zwrotu ich inwestycji.
- 96 W związku z powyższym na zadane pytanie czwarte należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by przewidziane w nim prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia było ograniczone w taki sposób, że całe wynagrodzenie przypada tylko producentowi danego fonogramu i nie jest dzielone z wykonawcą, który miał udział w jego realizacji.

W przedmiocie kosztów

- 97 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 8 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/115/WE z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej należy, w świetle art. 4 ust. 1 i art. 15 ust. 1 traktatu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) o artystycznych wykonaniach i fonogramach, interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby przy transpozycji do prawa krajowego terminu „właściwi wykonawcy” zawartego w tym art. 8 ust. 2 i oznaczającego artystów uprawnionych do części jednorazowego godziwego wynagrodzenia, o którym w nim mowa, państwo członkowskie mogło wykluczyć artystów będących obywatelami państwa spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), z wyjątkiem tych artystów, którzy mają miejsce zamieszkania lub pobytu w EOG, oraz tych, których udział w realizacji fonogramu miał miejsce w EOG.**
- 2) **Artykuł 15 ust. 3 traktatu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o artystycznych wykonaniach i fonogramach i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy w obecnym stanie prawa Unii interpretować w ten sposób, że zastrzeżenia zgłoszone przez państwa trzecie na podstawie owego art. 15 ust. 3, skutkujące ograniczeniem na ich terytorium prawa do jednorazowego godziwego wynagrodzenia przewidzianego w art. 15 ust. 1 traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach, nie prowadzą do ograniczenia w Unii Europejskiej prawa przewidzianego w art. 8 ust. 2 wobec obywateli tych państw trzecich, przy czym takie ograniczenia mogą być wprowadzone przez prawodawcę Unii, z zastrzeżeniem ich zgodności z wymogami art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Wspomniany art. 8 ust. 2 stoi zatem na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie ograniczyło prawo do jednolitego godziwego wynagrodzenia względem wykonawców i producentów fonogramów będących obywatelami tych państw trzecich.**

- 3) Artykuł 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by przewidziane w nim prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia było ograniczone w taki sposób, że całe wynagrodzenie przypada tylko producentowi danego fonogramu i nie jest dzielone z wykonawcą, który miał udział w jego realizacji.**

Podpisy

i — Punkt 46 w niniejszym tekście był przedmiotem zmian o charakterze językowym, po pierwotnym umieszczeniu na stronie internetowej.